

ק"ח:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

1. אבותינו במצרים לא השבילו נפלאותיהם לא זכרו את רב חסדך וימרו על ים בים סוף. תהלים ק"ז

2. וישע' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים: שמות י"ד

3. ויקח שש מאות רכב קהור וכל רכב מצרים וישלשם על פלו: שמות י"ז

4. ויצעקו בני ישראל אל ה' כי תשע מאות רכב ברזל לו וראו לחץ את בני ישראל בחוקה עשרים שנה: שופטים ד' ג

5. מן שמים נלקחו הפוכבים ממסלותם נלקחו עם סיסריא: שופטים ה' כ

6. נחל קישון גרפם נחל קדומים נחל קישון תדרכי נפש עז: שופטים ה' כ

7. מושיבי עקרת הבית אם הנמים שמהם הללו יה: תהלים קנ"ט

8. אהבתי כי ישמע' את קולי תהגות: תהלים קט"א

9. הללו את ה' כל ימים שבהוהו כל האמים: תהלים קי"א

10. יאתיו חשמלים מני מצרים כוש תריץ ידיו לאלהים: תהלים ס"ב

11. גער חית קנה ערת אבירים בעגלי עמים מתרפס ברצי כסף בור עמים קרבות יחפצו: תהלים ס"ב

12. יברסמנה חזיר מיער וחי שדי ירעה: תהלים פ"ד

13. והיה סדרה ואתנה קדש לך לא יאצר ולא יחסן כי לישבים לפני ה' יהיה סדרה לאכל לשבעה וישעיהו כ"ח

ואקדיה מצחון. לשרוף את הורקים אותן למוך האור דכתיב (דניאל ג) גוצריא אילך די הסיקו לשדךך מישך ועבד נגו קטיל הימון שביצא דנורא: ואמס ה' לעולם. שקיים לי דצרו ושמר לי הצטמתו שהצטמינו להליל מצני צניו של אצרהס: שנתן לו רבו מסנה. פרנסה לדגיס: ה"ג כיון דנחישו כוכבי שמיא עליהו נחישו לאקורי נפשיהו בנחל קישון: ואמס ה' לעולם. ששילס לנו מתנותינו מחיל פרעה להתפרנס ממנו: שמוני צניך. מרוב חטאותם בגלות: כחולדה זו שדרה צעיקרי צפיס. והיינו עקרת הבית: אומוס העולם מאי עזידיסיהו. לשצוחי משוס דגבר עלינו חסדו הא עלן לשצוחי: אגזורוס ונפלאוס. דחזיתו ששעה ליי: וקנה. עדת ישראל צין הקנים ציער: חזיר מיער. זה אדוס שכחוב צה (ש"ס) אכלה ומדקה ושארל צרגלה רפסה וזה דרכו של חזיר: של מעשיה נכסזים צקולמוס אחד. כלו פה אחד להס להרע: מתרפס. מתיר פס פושט יד: צרלי. כלומר מתניס עס ישראל לעשות לרונס צשוחד שהס מקצלים ואין מקיימין דצריהס: זה

רשב"ם

ואקדיה מצחון. לשרוף את הורקים אותן למוך האור דכתיב גוצריא אילך די הסיקו לשדךך וגו' עד קטיל הימון שביצא דנורא: פלוט אופן ליצשה. וניתנו לקצורה שס צוכות שאמרו (שמות יד) כי ה' נלחם להס בצמרים והיינו דכתיב (ש"ס טו) נעית ימינך תצלעמו ארץ שנצבע הקציה לן רבו מסנה. פרנסה לדגיס: כיון דנחישו כוכבי שמיא עליהו נחישו לאקורי נפשיהו בנחל קישון: פסחו דגיס. שזיס: נחל קישון גרפס. לים דכתיב (קהלת ה) כל הנחלים הולכיס אל הים: ואמס ה' לעולם. ששילס לנו מתנותינו מחיל פרעה להתפרנס ממנו: אמרה ננסס ישראל. וקנים והשצופים שבהן אמרו כו'. שאיס חשופים כל כך דכמשמע אס הצניס שהאס צועקת על הצניס ששמוה עקרת הבית: שמוני צניך. מרוב חטאותם בגלות: כחולדה זו שדרה צעיקרי צפיס. והיינו עקרת הבית: אני אהבס לפניך. אהבתי משמע כמו אהבשני כלומר אהבת אומי: ליי נאה להשעי. יומר מכל האומות שהרי ישראל יחדוך: כשחלה רבי ישמעאל צרבי יוסי שלח לו כו'. צהרבה מקומות צש"ס מלינו שלח לו רבי לרבי ישמעאל צרבי יוסי צחלו כן והדברים שהשיב לו כאן לא השיב לו פעם אחרת ושמה חללים הרבה חלה רבי ישמעאל וצכל פעם ופעם שלח לו רבי והוא משיב לו אי נמי כולן השיבן צפעס אחת וצש"ס סידרן צמסכתות כל אחת על מקומה: אומוס העולם מאי עזידיסיהו. לשצוחי משוס דעלינו גבר חסדו הא עלן לשצוחי: אגזורוס ונפלאוס. דחזינן ששעה צעולם וכל שכן אנו כי גבר עלינו חסדו יומר מכל אומה ולשון: יאסיו חשמלים. דרוגות למלך המשח

(א) [שנת טו. חולין קס.].
 (ב) ערכין טו. א [חולין קכ.].
 (ג) ר"ה י. פ"ט.
 (ד) [שלה לו. ו] [אולי ט].
 (ה) [נפקא כתיב צור.].
 (ו) [ר"ש צרבי צ"ל.].
 (ז) [ר"י צר יוסף לרבי צ"ל.].
 (ח) [דניאל ג. ט] [צ"ל קודם ד"ה ואמס. ט] [דניאל ו.].
 (ט) [וע"ע חוספות לעיל דף ק"ה ב. וחספות מגינה י"ד ד"ה מסוף.].

מוסף רש"י

כך מצויים עולים מוצד אחר. רחוק ממנו וירדפו אמריו (שמות י"ד ט). בעיקרי בתים. קר"ע צלע"ו וחולין ב. אע"פ שדלה אני במצות. כגון ציננים, שאין וצומחה להס מביעין תלות להס צוכתס. קך אני ולי נאה להרשיע. להטות כלפי חסד (דף ט"ז).

מוסף חספות

א. וכן איתא במדרש שאורח הכוכב מהלך ת"ק שנה כמן השמים ועד הארץ שהיה ראש אחד תחוב ברקיע והשני היה בארץ. מוס' מגינה י"ב. ב. באורי העולם. שס.

רבינו חננאל

וענין וימרו על ים בים סוף ישראל שבהוהו הדור קטני אמנה היו אמרו כשם שאנו עולין מצד זה כך המצרים עלו מן הצד האחר וכו'. אמרה כנסת ישראל אע"פ שדלה אני מן המצות לי נאה להרשיע אהבתי כי ישמע' ה' הללו את ה' כל יום, וכל שכן אנו דגבר עלינו חסדו. וענין יאתיו חשמלים מני מצרים, למלך המשיח. לא יאצר ולא יחסן כי ליושבים לפני ה' זה המקבל פני חבריו בישיבה.

לירושלים דכתיב לעיל מימי מהיכלך על ירושלים לך יוצילו מלכיס שי: געור חיה. אומה הרשעה: וקנה לך עדה. ישראל. ואית דמפרשי מצרים וכוס דכתיב צצריס ולא נהירא דסחם עדה ישראל: קנה. דריש לשון קנים: צינר דחזיר ציער זו אדוס שכחוב צה אכלה ומדקה ושארל צרגלה רפסה זה דרכו של חזיר: נכסזין צקולמוס אחד. כלומר כולן פה אחד להרע לישראל. אס צא ישראל לדין לפניהס כולן מחזיצין אותו מדכתיב קנה ולא כתיב קנים משמע קולמוס אחד: צעגלי עמים. עגלים של כל העולם הפקר שאין להס צעלים: מתרפס. מתיר פס פושט יד: צרלי. כלומר מתניס עס ישראל לעשות לרונס צשוחד שהס מקצלין ואין מקיימין דצריהן: צירניוס. מגדלים: להצרוך. לחצרי חצירך: ציס אורזיוסן. של מירוש דגן ויהר: ולא יחסן. לשון חוסן. זה צית גמזיהן של כסף וזהב הגנוזין וטמונים צחוק וצחוסן: זה

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ק"ט.

תורה אור השלם

- למנצח בנגינות מוזמר לךוד.
- תהלים ד א ויאמר להשמידים לולי משה בחירו עמד בפני לקניו לקשיב חמתו מהשחית:
- התלים קו כג וידי אדם מתחת פנייהם על ארבעת רבועיהם ופניהם וכפיהם לארבעתם: יחזקאל ח א
- וילקט יוסף את כל הפסח הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען ששבר אשר הם שברים וזבא יוסף את הפסח ביהיה פרעה:
- בראשית יד כג וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף כי חזק הרעב בכל הארץ: בראשית מא כג ויָּבֹאוּ אֵת חֶן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׂאֻלוּם וַיַּצְלֵחוּ אֶת מִצְרַיִם: שמות יב לו
- ויהי בשנה התמישית לפולחן רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלים:
- מלכים א יד כה יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עשר שמור לבצעלו לקרעתה:
- הקלת ה יב ואשר עשה לדתן ולאבירם בני אליהב בן ראובן אשר פתח את פייה ותבלעם ואת בתייהם ואת אהליהם ואת כל היקום אשר בגלגלים בקרב כל ישראל: דברים יא ו אודך פי עניתי ויהי לי לישועה:
- תהלים קיח כא

לעני רש"י

שרדור"א [שידור"א]. מנעול.

זה המכיר מקום חצירו בישיבה. שידוע לומר זה מקום מיושב לפלוגי זה של פלוגי דהואיל ומכיר הוא מקום כולם רגיל הוא לשב שם תמיד: **ספרי הורה**. מעשה מרכבה ומעשה בראשית: **למנצח**. מדלל כתיב לנוצח משמע שנותן כח לצריות לנצחו: **מפני מדים** הדין. שמקטרגת ואומרת לא תקבלם והוא מקבלם בסתר: **לולי משה חצירו**. אלמלא משתבח היה קרא במשה וקרי ליה חצירו משום דהשיב חמתו מהשחית אלמלא שמח הוא בזך: **כמנודה** זו. שפורסים לעופות לצוד ואין זה דגן ואין עוף נפנה אליה: מלחמתו של זרח במצרים גמרא חבל מלחמת זרח באסא קראי: **ושיגרו להדרימון**.

כמצודה שאין בה דגן. דרך יידי עופות להשיג דגן כמנודה ודריש וינצלו וינצלו כי למ"ד מתחלפת דל"ת במקומות הרבה: **חבל**

זה המכיר מקום חצירו בישיבה איכא דאמרי אמר ר"א זה המקבל פני חצירו בישיבה מאי למכסה עתיק (יומין) זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין ומאי נינהו סתרי תורה ואיכא דאמרי זה המגלה דברים שכיסה

עתיק יומין מאי נינהו מעמי תורה אמר רב כהנא משום רבי ישמעאל ברבי יוסי מאי דכתיב ילמנצח מוזמר לדוד זמרו למי שנוצחין אותו ושמה בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם בשר ודם מנצחין אותו ועצב אבל הקב"ה נצחין אותו ושמה שנאמר ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפני לפניו אמר רב כהנא משום רבי ישמעאל בר' יוסי אמר ר"ש בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם ידו כתיב זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין אמר רב יהודה אמר שמואל כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים שנאמר וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא אין לי אלא שבארץ מצרים ושבארץ כנען בשאר ארצות מנין תלמוד לומר וכל הארץ באו מצרימה וכשעלו ישראל ממצרים העלוהו עמהן שנאמר וינצלו את מצרים רב אסי אמר עשאוה כמצודה זו שאין בה דגן רבי שמעון אמר

כמצולה שאין בה דגים והיה מונח עד רחבעם בא שישק מלך מצרים ונמלו מרחבעם שנאמר ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים [על ירושלים] ויקח את אוצרות בית ה' ואת אוצרות בית המלך בא זרח מלך כוש ונמלו משישק בא אסא ונמלוהו מזרח מלך כוש ושיגרו להדרימון בן טברימון באו בני עמון ונמלוהו מהדרימון בן טברימון בא יהושפט ונמלו מבני עמון והיה מונח עד אחז בא סנחריב ונמלו מאחז בא חזקיה ונמלו מסנחריב והיה מונח עד צדקיה באו כשדיים ונמלוהו מצדקיה באו פרסיים ונמלוהו מכשדיים באו יוונים ונמלוהו מפרסיים באו רומיים ונמלוהו מיד יוונים ועדיין מונח ברומי: אמר רבי חמא (בר) חגיגה שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים אחת נתגלה לקרח ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסורוס ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא עושר שמור לבעליו לרעתו אמר רבי שמעון בן לקיש זו עשרו של קרח (שנאמר) ואת כל היקום אשר ברגליהם א"ר אלעזר זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו א"ר לוי משאוי שלש מאות פרוטות לבנות היו מפתחות בית גנוזו של קרח וכולהו אקלידי וקליפי דגלדא: (דיא"ש אדי"ש כשד"ך מאוד"ך סימן) א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן יא אודך כי עניתיני אמר דוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה אמר ישי מאת ה' היתה זאת אמרו אחיו זה היום עשה ה' אמר שמואל אנה ה' הושיעה נא אמרו אחיו אנה ה' הצליחה נא אמר דוד ברוך הבא בשם ה' אמר ישי ברכנום מבית ה' אמר שמואל אל ה' יואר לנו אמרו כולן אסרו חג בעבותים אמר שמואל אלי אתה ואודך אמר דוד אלהי ארוממך אמרו כולן: תנן התם מקום שנהגו לכפול

עתיק יומין מאי נינהו מעמי תורה אמר רב כהנא משום רבי ישמעאל ברבי יוסי מאי דכתיב ילמנצח מוזמר לדוד זמרו למי שנוצחין אותו ושמה בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם בשר ודם מנצחין אותו ועצב אבל הקב"ה נצחין אותו ושמה שנאמר ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפני לפניו אמר רב כהנא משום רבי ישמעאל בר' יוסי אמר ר"ש בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם ידו כתיב זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין אמר רב יהודה אמר שמואל כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים שנאמר וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא אין לי אלא שבארץ מצרים ושבארץ כנען בשאר ארצות מנין תלמוד לומר וכל הארץ באו מצרימה וכשעלו ישראל ממצרים העלוהו עמהן שנאמר וינצלו את מצרים רב אסי אמר עשאוה כמצודה זו שאין בה דגן רבי שמעון אמר כמצולה שאין בה דגים והיה מונח עד רחבעם בא שישק מלך מצרים ונמלו מרחבעם שנאמר ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים [על ירושלים] ויקח את אוצרות בית ה' ואת אוצרות בית המלך בא זרח מלך כוש ונמלו משישק בא אסא ונמלוהו מזרח מלך כוש ושיגרו להדרימון בן טברימון באו בני עמון ונמלוהו מהדרימון בן טברימון בא יהושפט ונמלו מבני עמון והיה מונח עד אחז בא סנחריב ונמלו מאחז בא חזקיה ונמלו מסנחריב והיה מונח עד צדקיה באו כשדיים ונמלוהו מצדקיה באו פרסיים ונמלוהו מכשדיים באו יוונים ונמלוהו מפרסיים באו רומיים ונמלוהו מיד יוונים ועדיין מונח ברומי: אמר רבי חמא (בר) חגיגה שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים אחת נתגלה לקרח ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסורוס ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא עושר שמור לבעליו לרעתו אמר רבי שמעון בן לקיש זו עשרו של קרח (שנאמר) ואת כל היקום אשר ברגליהם א"ר אלעזר זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו א"ר לוי משאוי שלש מאות פרוטות לבנות היו מפתחות בית גנוזו של קרח וכולהו אקלידי וקליפי דגלדא: (דיא"ש אדי"ש כשד"ך מאוד"ך סימן) א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן יא אודך כי עניתיני אמר דוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה אמר ישי מאת ה' היתה זאת אמרו אחיו זה היום עשה ה' אמר שמואל אנה ה' הושיעה נא אמרו אחיו אנה ה' הצליחה נא אמר דוד ברוך הבא בשם ה' אמר ישי ברכנום מבית ה' אמר שמואל אל ה' יואר לנו אמרו כולן אסרו חג בעבותים אמר שמואל אלי אתה ואודך אמר דוד אלהי ארוממך אמרו כולן: תנן התם מקום שנהגו לכפול

רש"ב
זה המכיר מקום חצירו בישיבה. שידוע לומר זה מקום פלוגי זה מקום פלוגי דהואיל ומכיר מקום חצירו רגיל הוא לשב תמיד שם: **עתיק יומין**. זה הקדוש ברוך הוא דכתיב (דניאל ז) ועתיק יומין יתיב: **ספרי הורה**. מעשה מרכבה ומעשה בראשית: **למנודה** זו. שפורסים לעופות לצוד ואין זה דגן ואין עוף נפנה אליה: מלחמתו של זרח במצרים גמרא חבל מלחמת זרח באסא קראי: **ושיגרו להדרימון**. מלך ארס לעזור לו על זעשאל מלך ישראל וקראי נינהו (שם ז טו): **כאזני עמון ונטלוהו כו'**. גמרא. מלחמת יהושפט צעמונים קראי. ודרך הראשונים להביא גזייהן עמם במלחמתם כדי שימשך לבם אחר ממונם ולא יצרחו: **אקלידי**. מפתחות: **וקולפי**. פותחות: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על שוקידי צלע"ו שרדור"א: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על סוסים וחמורים וגמלים: **אבן מאסו הבונים**. כלומר דוד שמימי רועה לאן היה ונעשה ראש. ונפלאה צעיניו לשון רבים אמרו אחיו: זה היום עשה ה' שמואל היה מתנבא עליהם שסוף לגיל ולשמות שישעם מיד אחיבהם: **הושיעה נא אמרו אחיו**. כלומר על ידי דוד. ודוד אמר הצליחה נא שיליח במלכותו: **ברכנום אמר שמואל**. שיבך כולם כלומר מברכין לנו אתכם: **לנו**. הביאו זבחים ושלמים הרבה לשמות: **לכפול**

זה המכיר מקום חצירו בישיבה. שידוע לומר זה מקום פלוגי זה מקום פלוגי דהואיל ומכיר מקום חצירו רגיל הוא לשב שם תמיד: **ספרי הורה**. מעשה מרכבה ומעשה בראשית: **למנצח**. מדלל כתיב לנוצח משמע שנותן כח לצריות לנצחו: **מפני מדים** הדין. שמקטרגת ואומרת לא תקבלם והוא מקבלם בסתר: **לולי משה חצירו**. אלמלא משתבח היה קרא במשה וקרי ליה חצירו משום דהשיב חמתו מהשחית אלמלא שמח הוא בזך: **כמנודה** זו. שפורסים לעופות לצוד ואין זה דגן ואין עוף נפנה אליה: מלחמתו של זרח במצרים גמרא חבל מלחמת זרח באסא קראי: **ושיגרו להדרימון**. מלך ארס לעזור לו על זעשאל מלך ישראל וקראי נינהו ומלחמת יהושפט צעמונים קראי. ודרך הראשונים להביא גזייהם עמם במלחמתם כדי שימשך לבם אחר ממונם ולא יצרחו: **אקלידי**. מפתחות: **וקולפי**. פותחות: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על שוקידי צלע"ו שרדור"א: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על סוסים וחמורים וגמלים: **אבן מאסו הבונים**. כלומר דוד שמימי רועה לאן היה ונעשה ראש. ונפלאה צעיניו לשון רבים אמרו אחיו: זה היום עשה ה' שמואל היה מתנבא עליהם שסוף לגיל ולשמות שישעם מיד אחיבהם: **הושיעה נא אמרו אחיו**. כלומר על ידי דוד. ודוד אמר הצליחה נא שיליח במלכותו: **ברכנום אמר שמואל**. שיבך כולם כלומר מברכין לנו אתכם: **לנו**. הביאו זבחים ושלמים הרבה לשמות: **לכפול**

רש"ב
זה המכיר מקום חצירו בישיבה. שידוע לומר זה מקום פלוגי זה מקום פלוגי דהואיל ומכיר מקום חצירו רגיל הוא לשב תמיד שם: **עתיק יומין**. זה הקדוש ברוך הוא דכתיב (דניאל ז) ועתיק יומין יתיב: **ספרי הורה**. מעשה מרכבה ומעשה בראשית: **למנודה** זו. שפורסים לעופות לצוד ואין זה דגן ואין עוף נפנה אליה: מלחמתו של זרח במצרים גמרא חבל מלחמת זרח באסא קראי: **ושיגרו להדרימון**. מלך ארס לעזור לו על זעשאל מלך ישראל וקראי נינהו (שם ז טו): **כאזני עמון ונטלוהו כו'**. גמרא. מלחמת יהושפט צעמונים קראי. ודרך הראשונים להביא גזייהן עמם במלחמתם כדי שימשך לבם אחר ממונם ולא יצרחו: **אקלידי**. מפתחות: **וקולפי**. פותחות: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על שוקידי צלע"ו שרדור"א: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על סוסים וחמורים וגמלים: **אבן מאסו הבונים**. כלומר דוד שמימי רועה לאן היה ונעשה ראש. ונפלאה צעיניו לשון רבים אמרו אחיו: זה היום עשה ה' שמואל היה מתנבא עליהם שסוף לגיל ולשמות שישעם מיד אחיבהם: **הושיעה נא אמרו אחיו**. כלומר על ידי דוד. ודוד אמר הצליחה נא שיליח במלכותו: **ברכנום אמר שמואל**. שיבך כולם כלומר מברכין לנו אתכם: **לנו**. הביאו זבחים ושלמים הרבה לשמות: **לכפול**

זה המכיר מקום חצירו בישיבה. שידוע לומר זה מקום פלוגי זה מקום פלוגי דהואיל ומכיר מקום חצירו רגיל הוא לשב שם תמיד: **ספרי הורה**. מעשה מרכבה ומעשה בראשית: **למנצח**. מדלל כתיב לנוצח משמע שנותן כח לצריות לנצחו: **מפני מדים** הדין. שמקטרגת ואומרת לא תקבלם והוא מקבלם בסתר: **לולי משה חצירו**. אלמלא משתבח היה קרא במשה וקרי ליה חצירו משום דהשיב חמתו מהשחית אלמלא שמח הוא בזך: **כמנודה** זו. שפורסים לעופות לצוד ואין זה דגן ואין עוף נפנה אליה: מלחמתו של זרח במצרים גמרא חבל מלחמת זרח באסא קראי: **ושיגרו להדרימון**. מלך ארס לעזור לו על זעשאל מלך ישראל וקראי נינהו ומלחמת יהושפט צעמונים קראי. ודרך הראשונים להביא גזייהם עמם במלחמתם כדי שימשך לבם אחר ממונם ולא יצרחו: **אקלידי**. מפתחות: **וקולפי**. פותחות: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על שוקידי צלע"ו שרדור"א: **דגלי**. של מרזופים של עור שנושאים על סוסים וחמורים וגמלים: **אבן מאסו הבונים**. כלומר דוד שמימי רועה לאן היה ונעשה ראש. ונפלאה צעיניו לשון רבים אמרו אחיו: זה היום עשה ה' שמואל היה מתנבא עליהם שסוף לגיל ולשמות שישעם מיד אחיבהם: **הושיעה נא אמרו אחיו**. כלומר על ידי דוד. ודוד אמר הצליחה נא שיליח במלכותו: **ברכנום אמר שמואל**. שיבך כולם כלומר מברכין לנו אתכם: **לנו**. הביאו זבחים ושלמים הרבה לשמות: **לכפול**

רבינו הגנאל

ידי אדם מתחת כנפיהם ידו כתיב, ידו של הקב"ה שהיא פשוטה לקבל שבים מפני מדת הדין, כל אלו דברים פשוטין הן. ענין כל כסף שבעולם לקטו יוסף והביאו לפרעה, כשעלו ישראל ממצרים נטלוהו שעשו מצרים כמצולה שאין בה דגן איכא דאמרי כמצודה. בא שישק נטלו מרחבעם בא זרח נטלו משישק וכו'. ואת כל היקום אשר ברגליהם, זו עשרו של אדם שמעמידו על רגליו. א"ר לוי משאוי שלש מאות פרוטות היו מפתחות גנוזי של קרח וכלהו אקלידי קלפי דגילדא. אמר רבי יונתן אודך כי עניתיני אמר דוד, אבן מאסו הבונים אמר ישי, מאת ה' היתה זאת אמרו אחיו, זה היום עשה ה' אמר שמואל.